

Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Sjette Afdeling)

15. juli 2015*

»Konkurrence — kartel — det europæiske marked for forspændingsstål — fastsættelse af kvoter og af priser, opdeling af markedet og udveksling af følsomme forretningsoplysninger — afgørelse, som fastslår en overtrædelse af artikel 101 TEUF — loft på 10% af omsætningen — relevant omsætning — samarbejde under den administrative procedure — retningslinjerne for beregning af bøder af 2006«

I sag T-391/10,

Nedri Spanstaal BV, Venlo (Nederlandene), først ved advokaterne M. Slotboom og B. Haan, derefter ved M. Slotboom,

sagsøger,

mod

Europa-Kommissionen ved P. Van Nuffel, S. Noë og V. Bottka, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens afgørelse K(2010) 4387 endelig af 30. juni 2010 om en procedure i henhold til artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/38344 – Forspændingsstål), som ændret ved Kommissionens afgørelse K(2010) 6676 endelig af 30. september 2010 og ved Kommissionens afgørelse K(2011) 2269 endelig af 4. april 2011,

har

RETTEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, S. Frimodt Nielsen (refererende dommer), og dommerne F. Dehousse og A.M. Collins,

justitssekretær: fuldmægtig J. Plingers,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 27. juni 2014,

afsagt følgende

* Processprog: nederlandsk.

Dom

Tvistens genstand

- 1 Nærværende søgsmål er anlagt til prøvelse af Kommissionens afgørelse K(2010) 4387 endelig af 30. juni 2010 om en procedure i henhold til artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/38344 – Forspændingsstål) (herefter »den oprindelige afgørelse«), hvorved der blev pålagt et kartel mellem leverandører af forspændingsstål, som havde deltaget i fastsættelse af kvoter, fordeling af kunder, fastsættelse af priser og udveksling af følsomme forretningsoplysninger vedrørende pris, mængde og kunder på europæisk, regionalt og nationalt plan, sanktioner.
- 2 Europa-Kommissionen adresserede den oprindelige afgørelse til:
 - ArcelorMittal SA
 - ArcelorMittal Wire France SA
 - ArcelorMittal Fontaine SA
 - ArcelorMittal Verderio Srl
 - Emesa-Trefilería, SA (herefter »Emesa«)
 - Industrias Galycas SA (herefter »Galycas«)
 - ArcelorMittal España, SA
 - Trenzas y Cables de Acero PSC, SL (herefter »Tyrsa«)
 - Trefilerías Quijano SA (herefter »TQ«)
 - Moreda-Riviere Trefilerías, SA (herefter »MRT«)
 - Global Steel Wire, SA (herefter »GSW«)
 - Socitrel – Sociedade Industrial de Trefilaria, SA (herefter »Socitrel«)
 - Companhia Previdente – Sociedade de Controle de Participações Financeiras, SA (herefter »Companhia Previdente«)
 - voestalpine Austria Draht GmbH (herefter »Austria Draht«)
 - voestalpine AG
 - Fapricela Indústria de Trefilaria, SA (herefter »Fapricela«)
 - Proderac – Productos Derivados del Acero, SA (herefter »Proderac«)
 - Westfälische Drahtindustrie GmbH (herefter »WDI«)
 - Westfälische Drahtindustrie Verwaltungsgesellschaft mbH & Co. KG (herefter »WDV«)
 - Pampus Industriebeteiligungen GmbH & Co. KG (herefter »Pampus«)

- Nedri Spanstaal BV (herefter »Nedri«), sagsøgeren
- Hit Groep BV
- DWK Drahtwerk Köln GmbH, Saarstahl AG (herefter samlet »DWK«)
- Ovako Hjulbro AB
- Ovako Dalwire Oy AB
- Ovako Bright Bar AB
- Rautaruukki Oyj
- Italcables SpA (herefter »ITC«)
- Antonini SpA
- Redaelli Tecna SpA (herefter »Redaelli«)
- CB Trafilati Acciai SpA (herefter »CB«)
- ITAS – Industria Trafiliera Applicazioni Speciali SpA (herefter »Itas«)
- Siderurgica Latina Martin SpA (herefter »SLM«)
- Ori Martin SA
- Emme Holding SpA, tidligere og derefter på ny benævnt Trafiliera Meridionali SpA (herefter »Trame«).

- 3 Den oprindelige afgørelse er blevet ændret af Kommissionen to gange.
- 4 For det første vedtog Kommissionen den 30. september 2010 afgørelse K(2010) 6676 endelig om ændring af den oprindelige afgørelse (herefter »den første ændringsafgørelse«). Den første ændringsafgørelse bevirkede i det væsentlige en nedsættelse af størrelsen af de bøder, som var blevet pålagt følgende selskaber: ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal Fontaine og ArcelorMittal Wire France, ArcelorMittal España, WDI og WDV.
- 5 Den første ændringsafgørelse var rettet til samtlige adressater for den oprindelige afgørelse.
- 6 For det andet vedtog Kommissionen den 4. april 2011 afgørelse K(2011) 2269 endelig om ændring af den oprindelige afgørelse (herefter »den anden ændringsafgørelse«). Den anden ændringsafgørelse bevirkede i det væsentlige en nedsættelse af størrelsen af de bøder, som var blevet pålagt følgende selskaber: dels ArcelorMittal, ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal Fontaine og ArcelorMittal Wire France, dels SLM og Ori Martin. Kun disse selskaber var adressater for den anden ændringsafgørelse.
- 7 Alle de selskaber, som har anlagt sag til prøvelse af den oprindelige afgørelse, har i givet fald på Rettens initiativ modtaget den anden ændringsafgørelse.
- 8 Nedri er af Retten blevet forespurgt om de konsekvenser, som disse ændringer af den oprindelige afgørelse kan have for indholdet af selskabets argumentation, og har haft mulighed for at ændre sine anbringender og påstande for at tage hensyn til disse eventuelle konsekvenser.

- 9 Den oprindelige afgørelse, som ændret ved den første ændringsafgørelse og ved den anden ændringsafgørelse, udgør således med henblik på dette søgsmål »den anfægtede afgørelse«.
- 10 Der er blevet anlagt 28 søgsmål til prøvelse af den oprindelige afgørelse, den første ændringsafgørelse, den anden ændringsafgørelse eller de skrivelser, som Kommissionen har fremsendt som følge af begæringer fra visse af adressaterne for den oprindelige afgørelse vedrørende en revurdering af deres betalingsevne (sag T-385/10, ArcelorMittal Wire France m.fl. mod Kommissionen, sag T-388/10, Productos Derivados del Acero mod Kommissionen, sag T-389/10, SLM mod Kommissionen, sag T-391/10, Nedri Spanstaal mod Kommissionen, sag T-393/10, Westfälische Drahtindustrie m.fl. mod Kommissionen, sag T-398/10, Fapricela mod Kommissionen, sag T-399/10, ArcelorMittal España mod Kommissionen, sag T-406/10, Emesa-Trefilería og Industrias Galycas mod Kommissionen, sag T-413/10, Socitrel mod Kommissionen, sag T-414/10, Companhia Previdente mod Kommissionen, sag T-418/10, voestalpine og voestalpine Wire Rod Austria mod Kommissionen, sag T-419/10 Ori Martin mod Kommissionen, sag T-422/10, Trafilerie Meridionali mod Kommissionen, sag T-423/10, Redaelli Tecna mod Kommissionen, sag T-426/10, Moreda-Riviere Trefilerías mod Kommissionen, sag T-427/10, Trefilerías Quijano mod Kommissionen, sag T-428/10, Trenzas y Cables de Acero mod Kommissionen, sag T-429/10, Global Steel Wire mod Kommissionen, sag T-436/10, Hit Groep mod Kommissionen, sag T-575/10, Moreda-Riviere Trefilerías mod Kommissionen, sag T-576/10, Trefilerías Quijano mod Kommissionen, sag T-577/10, Trenzas y Cables de Acero mod Kommissionen, sag T-578/10, Global Steel Wire mod Kommissionen, sag T-438/12, Global Steel Wire mod Kommissionen, sag T-439/12, Trefilerías Quijano mod Kommissionen, sag T-440/12, Moreda-Riviere Trefilerías mod Kommissionen, sag T-441/12, Trenzas y Cables de Acero mod Kommissionen, og sag T-409/13, Companhia Previdente og Socitrel mod Kommissionen).

Tvistens baggrund

Den sektor, som er genstand for proceduren

Produktet

- 11 Det kartel, som Kommissionen har pålagt sanktioner, vedrørte forspændingsstål. Dette udtryk omfatter metaltråd og snoet afstivningstråd og bl.a. dels stål til forspændt beton, som anvendes til opførelse af balkoner, piloteringspæle eller rør, dels stål til efterspændt beton, som anvendes til industribyggeri, til underjordiske bygværker eller til opførelse af broer (anden betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 12 Sortimentet af produkter i forspændingsstål omfatter flere typer enkeltråd (eksempelvis glat, skinnende eller galvaniseret, trykt, rillet) samt flere former for snoet tråd (eksempelvis skinnende, trykt, beklædt med polyethylen eller metal). Snoet tråd i forspændingsstål består af tre eller syv tråde. Forspændingsstål sælges i flere diametre. Særlig snoet tråd, dvs. galvaniseret eller overtrukket – smurt eller vokset – og vanter, dvs. beklædt galvaniseret snoet tråd og galvaniseret tråd, som anvendes til opførelse af broer, er imidlertid ikke blevet taget i betragtning af Kommissionen (tredje og fjerde betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 13 Det angives også i den anfægtede afgørelse, at der i flere lande gælder et krav om, at de nationale myndigheder udsteder en teknisk godkendelse. Certificeringsprocedurerne tager ca. seks måneder (femte betragtning til den anfægtede afgørelse).

Udbudsstrukturen

- 14 Det fremgår af den anfægtede afgørelse, at kartelmedlemmerne samlet kontrollerede ca. 80% af afsætningen i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS). I de fleste af landene var flere af de største producenter repræsenteret parallelt med enkelte lokale producenter. Størstedelen af disse største producenter var en del af metal-koncerner, som også fremstiller snoet afstivningstråd, der indgår i fremstillingen af forspændingsstål, og som udgør den største omkostning i den forbindelse. De ikke-integrerede virksomheder var nødt til at købe deres egne råmaterialer på markedet, mens de integrerede virksomheder i almindelighed modtog forsyninger inden for deres koncern. Under hele den i den anfægtede afgørelse konstaterede kartelperiode meldte industrien om betydelig og varig overkapacitet med hensyn til forspændingsstål (98. og 99. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 15 I 2001 udgjorde værdien af afsætningen af forspændingsstål i EØS ca. 365 mio. EUR for en samlet mængde på næsten 600 000 ton i samme år. 20-25% af dette salg udgjordes af tråd af forspændingsstål, og 75-80% udgjordes af snoet tråd af forspændingsstål, idet disse gennemsnit varierede fra land til land. Italien var det land, hvor forbruget af forspændingsstål var størst (ca. 28% af salget af forspændingsstål i EØS). Andre lande med et højt forbrug var Spanien (16%), Nederlandene, Frankrig, Tyskland og Portugal (8-10% hver) (100. betragtning til den anfægtede afgørelse).

Efterspørgselsstrukturen

- 16 Det fremgår af den anfægtede afgørelse, at efterspørgselsstrukturen med hensyn til forspændingsstål var meget heterogen. Producenter af præfabrikerede byggematerialer og specialiserede ingeniørvirksomheder anvendte forspændingsstål, eksempelvis i konstruktioner til stabilisering af bygninger eller broer. Kundekredsen bestod af et meget lille antal store kunder – eksempelvis Addtek International Oy AB (herefter »Addtek«), nu Consolis Oy AB, som stod for 5-10% af forbruget af forspændingsstål i Den Europæiske Union – og et stort antal mindre kunder (101. og 102. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 17 Forretningspraksis varierede fra medlemsstat til medlemsstat. Producenterne af forspændingsstål og deres kunder indgik ofte rammeaftaler på seks eller tolv måneder. Afhængig af efterspørgslen bestilte kunderne mængder inden for det aftalte volumintinterval til den aftalte pris. Kontrakterne blev jævnlige forlænget efter andre forhandlinger (103. betragtning til den anfægtede afgørelse).

Samhandlen i EU og i EØS

- 18 Det fremgår af den anfægtede afgørelse, at afsætningsvolumen for forspændingsstål i løbet af den af kartellet omhandlede periode viser, at samhandlen mellem EU-medlemsstaterne var omfattende. Forspændingsstål blev fremstillet og markedsført i hele EØS, herunder i Norge (104. betragtning til den anfægtede afgørelse).

Nedri og dets moderselskab Hit Groep

- 19 Nedri fremstiller forspændingsstål.
- 20 Nedri var direkte eller indirekte kontrolleret af Hoogovens Groep BV fra 1969 til 1994. Fra den 1. maj 1987 til den 28. februar 1994 blev denne kontrol udøvet via selskabet Hoogovens Industriële Toeleveringsbedrijf BV, som ejede 100% af aktierne i Nedri.

- 21 Den 28. februar 1994 solgte Hoogovens Groep dette selskab, herunder dets 100%-ejede datterselskab Nedri, til tre virksomheder. Navnet på selskabet Hoogovens Industriële Toeleveringsbedrijf blev herefter ændret til Hit Groep BV, som fortsat ejede 100% af aktierne i Nedri.
- 22 Fra den 1. maj 1994 til den 31. december 1997 var Nedri et 100%-ejet datterselskab af Nedri Draht Beteiligungs GmbH, som var ejet af Hit Groep (med 70%) og af Thyssen Draht AG (med 30%).
- 23 Fra den 1. januar 1998 til den 17. januar 2002 ejede Hit Groep på ny 100% af aktierne i Nedri.
- 24 Den 17. januar blev Nedri solgt til Vadeho III BV.
- 25 Mindre end en måned senere, den 15. februar 2002, solgte Vadeho III 95% af sine selskabsandele i Nedri til private investorer og de resterende 5% til medlemmer af bestyrelsen i Nedri. Ved en aftale af 6. maj 2003 overtog Nedri WDI's aktiviteter med hensyn til forspændingsstål. WDI har siden den 14. maj 2003 ejet 30% af selskabskapitalen i Nedri, og siden den 20. november 2006 ejer Ovako Holdings BV, som selv er 100%-ejet af Pampus Stahlbeteiligungs GmbH, 70% af selskabskapitalen i Nedri.
- 26 Nedris omsætning af forspændingsstål i 2001 i EØS udgjorde 31 641 636 EUR. Selskabets samlede omsætning på verdensplan i 2009 udgjorde 67 420 000 EUR.

Den administrative procedure

- 27 Den 9. januar 2002 videresendte Bundeskartellamt (den tyske konkurrencemyndighed) dokumenter vedrørende en sag, der verserede for en lokal tysk arbejdsret, og som vedrørte afskedigelsen af en tidligere ansat i WDI, til Kommissionen. Denne ansatte påstod at have været involveret i en overtrædelse af artikel 101 TEUF vedrørende forspændingsstål. I denne forbindelse redegjorde han for de involverede virksomheder og gav de første oplysninger om overtrædelsen (105. betragtning til den anfægtede afgørelse).

Den første anmodning om bødenedsættelse og bødefritagelse, som er fremsat af DWK, og som blev imødekommet

- 28 Den 18. juni indgav DWK et memorandum til Kommissionen vedrørende en overtrædelse af artikel 101 TEUF i forbindelse med forspændingsstål, der involverede DWK og andre virksomheder. I den forbindelse præciserede DWK, at selskabet håbede at kunne være omfattet af Kommissionens meddelelse af 19. februar 2002 om bødefritagelse og bødenedsættelse i kartelsager (EFT C 45, s. 3, herefter »samarbejdsmeddelelsen«) (106. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 29 Den 3. juli 2002 mødtes repræsentanter for DWK med Kommissionen og drøftede samarbejdsproceduren. Den 19. juli 2002 indrømmede Kommissionen DWK en betinget bødefritagelse i medfør af samarbejdsmeddelelsens punkt 8, litra b), henset til, at selskabet var den første til at fremlægge beviser, der ville gøre det muligt for Kommissionen at fastslå en overtrædelse af artikel 101 TEUF vedrørende et angiveligt kartel mellem producenter af forspændingsstål i hele EU (107. betragtning til den anfægtede afgørelse).

Kontrolundersøgelser og begæringer om oplysninger

- 30 Den 19. og den 20. september 2002 gennemførte Kommissionen kontrolundersøgelser i lokalerne hos bl.a. WDI, DWK, Tycsa, Nedri, ITC, Redaelli, Itas, SLM og Edilsider (selskabet tilhørende en salgsagent for Tréfileurope Italia Srl, nu ArcelorMittal Verderio), såvel som hos deres respektive

datterselskaber eller forbundne virksomheder i henhold til artikel 14, stk. 2 eller 3, i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, Første forordning om anvendelse af bestemmelserne i [...] [artikel] [101 TEUF] og [102 TEUF] (EFT 1959-1962, s. 81) (108. betragtning til den anfægtede afgørelse).

- 31 Fra den 19. september 2002 fremsendte Kommissionen flere begæringer om oplysninger i henhold til artikel 11 i forordning nr. 17 og i henhold til artikel 18 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i [...] artikel [101 TEUF] og [102 TEUF] (EFT 2003 L 1, s. 1) til de virksomheder, der var adressater for den oprindelige afgørelse, til deres moderselskaber, til andre virksomheder, til visse personer (en pensioneret ansat hos Redaelli og dernæst rådgiver i kommercielle forhold, og en salgsagent i Tréfileurope Italia via Edilsider) og til visse erhvervssammenslutninger (109. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 32 Den 7. og den 8. juni 2006 gennemførte Kommissionen en kontrolundersøgelse i henhold til artikel 20 i forordning nr. 1/2003 i lokalerne (»studio«) hos et familiemedlem til en tidligere ansat i Redaelli (114. betragtning til den anfægtede afgørelse).

Andre anmodninger om bødenedsættelse og Kommissionens svar

- 33 Blandt adressaterne for den anfægtede afgørelse indgav visse selskaber, såsom ITC, Nedri, SLM, Redaelli og WDI, officielle anmodninger om bødenedsættelse i henhold til samarbejdsmeddelelsen. Tycsa bekræftede, at der var tale om konkurrencebegrænsende arrangementer, men anmodede ikke om bødenedsættelse (110. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 34 ITC anmodede om bødenedsættelse den 21. september 2002, idet selskabet fremlagde samtidige beviser vedrørende de møder, der var blevet afholdt mellem producenterne af forspændingsstål i perioden 1979 til 2002. Den 11. november 2002 afgav selskabet også en virksomhedserklæring. Den 10. januar 2003 indrømmede Kommissionen ITC en midlertidig bødenedsættelse på 30-50% på den betingelse, at selskabet fortsat overholdt betingelserne fastsat i samarbejdsmeddelelsens punkt 21 (111. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 35 Den 17. oktober 2002 besvarede Tycsa en begæring om oplysninger, idet selskabet erkendte de faktiske omstændigheder og fremlagde beviser, som belastede det. Den 21. oktober 2002 fremlagde Redaelli i forbindelse med besvarelse af en begæring om oplysninger beviser, som belastede det, og den 20. marts 2003 anmodede selskabet officielt om at blive omfattet af samarbejdsmeddelelsen. Den 23. oktober 2002 fremlagde Nedri i forbindelse med besvarelse af en begæring om oplysninger beviser, samtidig med at selskabet anmodede om at blive omfattet af samarbejdsmeddelelsen. Den 30. oktober 2002 anmodede SLM i forbindelse med besvarelse af en begæring om oplysninger om nedsættelse af bødernes størrelse. Den 4. november 2002 og derefter den 6. marts 2003 og den 11. juni 2003 fremlagde Tréfileurope selvinkriminerende oplysninger som besvarelse på en begæring om oplysninger og afgav også en virksomhedserklæring med henblik på at blive omfattet af samarbejdsmeddelelsen. Den 17. marts 2004 besvarede Galycas en begæring om oplysninger, idet selskabet erkendte de faktiske omstændigheder og afgav visse selvinkriminerende erklæringer. Den 19. maj 2004 afgav WDI en virksomhedserklæring med henblik på at blive omfattet af samarbejdsmeddelelsen. Den 28. juni 2007 indgav ArcelorMittal i forbindelse med anden kontakt med Kommissionen en anmodning om bødenedsættelse, der hovedsageligt indeholdt samtidige håndskrevne notater fra en tidligere ansat i Emesa, som dækkede perioden fra 1992 til 2002 (112. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 36 Efter anmodningerne om bødenedsættelse stillede Kommissionen Nedri og WDI en skrivelse dateret den 19. september 2008, hvorved den oplyste selskaberne om, at det ikke var muligt at indrømme en bødefritagelse, og om, at den havde til hensigt i medfør af samarbejdsmeddelelsens punkt 26 at anvende en bødenedsættelse inden for de grænser, der er fastsat i denne meddelelses punkt 23, litra b). Samme dag stillede Kommissionen også Redaelli og SLM en skrivelse, hvorved den afslog deres anmodning om bødenedsættelse (113. betragtning til den anfægtede afgørelse).

Indledning af proceduren og klagepunktsmeddelelsen

- 37 Den 30. september 2008 vedtog Kommissionen en klagepunktsmeddelelse, som den tilstillede 20 selskaber, herunder Nedri.
- 38 Alle adressaterne for klagepunktsmeddelelsen har afgivet skriftlige bemærkninger som svar på de af Kommissionen formulerede klagepunkter.

Aktindsigt og høring

- 39 Adressaterne for klagepunktsmeddelelsen kunne få aktindsigt i Kommissionens sagsakter i form af en kopi på en dvd. Parallelt hermed modtog selskaberne også en liste over de dokumenter, der er indeholdt i undersøgelsens sagsakter, og som angiver, i hvilket omfang hvert dokument er tilgængeligt. Selskaberne blev oplyst om, at dvd'en gav dem fuld adgang til alle de dokumenter, som Kommissionen havde kunnet indhente i løbet af undersøgelsen, med undtagelse af de dokumenter eller dele af dokumenter, der indeholdt forretningshemmeligheder og andre fortrolige oplysninger. Aktindsigt i dokumenter vedrørende bødenedsættelsen blev givet i Kommissionens lokaler.
- 40 HIT Groep fik aktindsigt i den del af Nedris besvarelse af klagepunktsmeddelelsen, der vedrører moderselskabets ansvar, og den 19. december 2008 fik Nedri aktindsigt i den del af Hit Groeps svar på klagepunktsmeddelelsen, der vedrører moderselskabets ansvar.
- 41 Der blev afholdt en høring den 11. og den 12. februar 2009. Alle de virksomheder, som er adressater for klagepunktsmeddelelsen, med undtagelse af HIT Groep, Emesa og Galycas, deltog heri.
- 42 14 virksomheder påberåbte sig også manglende betalingsevne som omhandlet i punkt 35 i retningslinjerne for beregning af bøder efter artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003 (EUT 2006 C 210, s. 2, herefter »retningslinjerne af 2006«). De fremsatte begrundelser til støtte for denne begæring.

Supplerende begæring om oplysninger

- 43 Kommissionen fremsendte herefter begæring om oplysninger til GSW, MRT, Tycsa, TQ, Companhia Previdente og Socitrel for at kaste lys over visse punkter vedrørende bl.a. deres virksomhedsstruktur. Disse selskaber besvarede begæringerne i perioden fra den 6. marts til den 15. april 2009.
- 44 Kommissionen fremsendte også begæring om oplysninger til alle adressaterne for den oprindelige afgørelse med henblik på fastlæggelse af værdien af afsætningen af de relevante produkter og koncernernes omsætninger. Alle adressaterne besvarede disse begæring.

Den anfægtede afgørelse

- 45 Den anfægtede afgørelse vedrører et kartel mellem leverandører af forspændingsstål, som deltog i fastsættelse af kvoter, fordeling af kunder, fastsættelse af priser og udveksling af følsomme forretningsoplysninger vedrørende pris, mængde og kunder på europæisk, nationalt og regionalt plan. Det fremgår af første betragtning til den anfægtede afgørelse, at disse virksomheder således begik en enkelt og vedvarende overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF og fra den 1. januar 1994 af EØS-aftalens artikel 53, stk. 1. Den ulovlige adfærd fandt sted mindst fra begyndelsen af 1984 og varede ved indtil den 19. september 2002.

- 46 Undersøgelsen omfattede 18 virksomheder. 122.-133. betragtning til den anfægtede afgørelse indeholder en generel beskrivelse af de kartelarrangementer, som var genstand for proceduren. Disse betragtninger gengives nedenfor, i det omfang de dér beskrevne faktiske omstændigheder gør det muligt bedre at forstå rammerne for tvisten.
- 47 Siden i det mindste første halvdel af 1980'erne (1984) og indtil tidspunktet for Kommissionens kontrolundersøgelser den 19. og den 20. september 2002 var flere virksomheder, som var aktive inden for sektoren for forspændingsstål, delvis eller uden afbrydelse involveret i arrangementer på paneuropæisk plan, der bestod i en fase benævnt »Zurich-fasen« og en fase, der blev benævnt »den europæiske fase«, eller i nationale eller regionale arrangementer. Arrangementerne på paneuropæisk plan og de nationale eller regionale arrangementer forfulgte det samme overordnede mål om at opretholde en balance for at undgå prisfald på et europæisk marked under forandring, der var kendetegnet ved for stor produktionskapacitet. Virksomhederne forsøgte derfor til stadighed at undgå en hård konkurrence på det nationale marked eller på eksportmarkederne ved at indgå aftaler om kvoter, pris eller tildeling af kunder.

Club Zurich og regionale aftaler

- 48 Den første fase i den paneuropæiske aftale er benævnt »club Zurich«. Fra den 1. januar 1984 til den 9. januar 1996, efter et kraftigt prispres på daværende tidspunkt, fastsatte Tréfileurope SA, Nedri, WDI, DWK – eller deres forgængere – og Redaelli – idet sidstnævnte repræsenterede flere andre italienske virksomheder (i det mindste i 1993 og i 1995) – kvoter pr. land (Tyskland, Spanien, Frankrig, Italien, Østrig og Benelux), fordelte kunder, fastsatte priser og udvekslede følsomme forretningsoplysninger. De fik følgeskab af de spanske producenter, Emesa, i 1992, og Tyrsa, i 1993 – som omkring samme tidspunkt også begyndte at afholde møder vedrørende det iberiske marked med andre spanske producenter i første omgang og dernæst også med portugisiske producenter i »club España«. I løbet af 1980'erne fandt møderne i club Zurich hovedsageligt sted i Zurich (Schweiz) og i 1990'erne i Düsseldorf (Tyskland).
- 49 Senest fra den 23. januar 1995 og i resten af 1995 forhandlede de italienske virksomheder Redaelli, ITC, CB og Itas (idet de tre sidstnævnte ofte var repræsenteret ved Redaelli) en (revideret) aftale vedrørende kvoter med de andre producenter i club Zurich til regulering af salget for de italienske producenter og for de andre producenter i club Zurich i Italien og i resten af Europa. I sidste ende kunne der ikke indgås nogen aftale, fordi de eksportkvoter, som de italienske producenter fremsatte krav om, blev anset for for høje. Dette bidrog til opløsningen af club Zurich, hvis sidste dokumenterede møde fandt sted den 9. januar 1996.
- 50 Den 5. december 1995 indgik de italienske virksomheder Redaelli, ITC, CB og Itas ikke desto mindre en aftale om fastsættelse af kvoter både vedrørende det italienske marked og vedrørende Italiens eksport til resten af Europa (»club Italia«). Dernæst sluttede Tréfileurope og Tréfileurope Italia, SLM, Trame, Tyrsa, DWK og Austria Draht sig (på ny) til disse italienske virksomheder. Der fandt regelmæssigt møder sted med henblik på overvågning af gennemførelsen af arrangementet vedrørende kvoter, fastsættelse af priser (herunder en ekstraafgift benævnt »tillæg«), fordelingen af kunder og udvekslingen af følsomme forretningsoplysninger, hvilket foregik indtil Kommissionens kontrolundersøgelse. Disse selskaber anvendte et sofistikeret overvågningssystem via uafhængige tredjemænd, som regelmæssigt kontrollerede priserne og den reelle mængde, der blev solgt til kunderne i Italien.
- 51 Der fandt en specifik koordinering sted mellem club Zurich og club Italia. Redaelli, og dernæst Tréfileurope holdt medlemmerne af det paneuropæiske arrangement orienteret. Deltagerne i club Italia blev også informeret om relevante udviklinger i det paneuropæiske arrangement via Redaelli og derefter via Tréfileurope, DWK og Tyrsa, som deltog i de to klubber.

52 Parallelt hermed forhandlede de italienske virksomheder (i det mindste Redaelli, CB, ITC og Itas), Tycsa og Tréfileurope i slutningen af 1996 og indgik en specifik aftale med overskriften »aftale vedrørende syd«, som fastsatte omfanget af hver deltagers tilstedeværelse i landene i syd (Belgien, Spanien, Frankrig, Italien og Luxembourg), og i forbindelse med hvilken de påtog sig at forhandle samtlige kvoter med de andre producenter fra Nordeuropa.

Club Europe og regionale aftaler

53 For at overvinde krisen i club Zurich fortsatte de tidligere deltagere i denne (idet de italienske producenter, herunder navnlig Redaelli, dog deltog mindre regelmæssigt) ligeledes med at mødes regelmæssigt i perioden fra januar 1996 til maj 1997. Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK, Tycsa og Emesa (herefter »de permanente medlemmer«) vedtog endelig i maj 1997 et revideret paneuropæisk arrangement, hvorved de delte kvoter, som blev beregnet på grundlag af en specifik referenceregion og en specifik referenceperiode (fra fjerde kvartal af 1995 til første kvartal af 1997). Denne anden fase af det paneuropæiske arrangement er benævnt »club Europe«.

54 De permanente medlemmer fordelte desuden kunderne mellem sig og fastsatte priserne for produkterne (specifikt både pr. land og pr. kunde). De aftalte regler for koordinering, som omfattede udnævnelse af koordinatorene med ansvaret for gennemførelse af arrangementerne pr. land og for koordineringen med andre interesserede virksomheder, som var aktive i de samme lande, eller vedrørende de samme kunder. Endvidere mødtes deres repræsentanter regelmæssigt på forskellige niveauer (direktører og salgsrepræsentanter) med henblik på at overvåge gennemførelsen af arrangementerne. De udvekslede følsomme forretningsoplysninger. I tilfælde af en afvigelse i forhold til den aftalte handelsadfærd blev der anvendt en ordning med passende compensation.

55 Inden for rammerne af dette paneuropæiske arrangement fandt der også bilaterale (eller multilaterale) kontakter sted mellem de permanente medlemmer, hvortil lejlighedsvis sluttede sig de italienske producenter og Fundia Hjulbro AB (herefter »Fundia«), og de deltog i fastsættelse af priser og tildeling af kunder på ad hoc basis, hvis de havde interesse heri (ud fra deres tilstedeværelse på det drøftede marked).

56 I perioden fra i det mindste september 2000 til Kommissionens kontrolundersøgelser i september 2002 mødtes de permanente medlemmer samt ITC, CB, Redaelli, Itas og SLM regelmæssigt med det mål at integrere de italienske virksomheder i club Europe som permanente medlemmer.

57 I samme periode blev der ud over fastsættelse af generelle kvoter pr. geografisk område også drøftet fordeling af kvoter pr. kunde. Den virksomhed, som almindeligvis koordinerede et givent nationalt marked, skulle også varetage forhandlingerne med henblik på en detaljeret tildeling af kvoter pr. kunde i dette land.

58 Medlemmerne af club Europe forsøgte også at hverve ikke kun de italienske producenter, men også alle andre store producenter af forspændingsstål, med hvilke de havde arrangementer, eller med hvilke de tidligere havde haft bilaterale eller multilaterale kontakter, som permanente medlemmer, og at fordele de europæiske kvoter pr. land, således som det blev gjort inden for rammerne af club Zurich.

59 Parallelt med det paneuropæiske arrangement og med club Italia aftalte fem spanske virksomheder – TQ, Tycsa, Emesa, Galycas og Proderac (sidstnævnte fra maj 1994)) – og to portugisiske virksomheder – Socitrel fra april 1994 og Fapricela fra december 1998 – med hensyn til Spanien og Portugal at opretholde deres markedsandel på et stabilt plan, at fastsætte kvoter, at fordele kunder mellem sig, herunder med hensyn til offentlige bygge- og anlægskontrakter, og at fastsætte priser og betalingsvilkår. De udvekslede desuden følsomme forretningsoplysninger (club España).

- 60 De paneuropæiske og regionale arrangementer (club Italia/club España/aftalen vedrørende syd) forblev i kraft indtil tidspunktet for de kontrolundersøgelser, som Kommissionen gennemførte i september 2002.
- 61 Hvad nærmere bestemt angår Nedri konstaterede Kommissionen, at selskabet direkte deltog i kartellet fra den 1. januar 1984 til den 19. september 2002 (802. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 62 Kommissionen angav dernæst, at Hit Groep direkte eller indirekte ejede hele selskabskapitalen i Nedri fra den 1. maj 1987 til den 1. maj 1994 og fra den 31. december 1997 til den 17. januar 2002. Hvad angår den mellemliggende periode, hvor Nedri tilhørte Nedri Draht Beteiligungs, som var ejet af Hit Groep med 70% og af Thyssen Draht med 30%, anførte Kommissionen, at den ikke havde tilstrækkelige beviser for, at Hit Groep udøvede eller kunne udøve en afgørende indflydelse på Nedri. Den holdt derfor ikke Hit Groep ansvarlig for den ulovlige adfærd, som Nedri havde udvist, for perioden fra den 1. maj 1994 til den 31. december 1997 (804. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 63 Kommissionen antog i 805.-812. betragtning til den anfægtede afgørelse, at Hit Groep, som ejede 100% af aktierne i Nedri fra den 1. januar 1998 til den 17. januar 2002, udøvede en afgørende indflydelse på dette selskab og forkastede de argumenter, som Hit Groep havde fremført for at tilbagevise denne formodning.
- 64 Kommissionen fandt i den anfægtede afgørelses artikel 1, nr. 9), at Nedri og Hit Groep havde tilsidesat artikel 101 TEUF ved fra den 1. januar 1984 til den 19. september 2002, for så vidt angår Nedri, og fra den 1. januar 1998 til den 17. januar 2002, for så vidt angår Hit Groep, at have deltaget i en række aftaler og former for samordnet praksis i sektoren for forspændingsstål.
- 65 I den anfægtede afgørelses artikel 2, nr. 9), pålagde Kommissionen dels Nedri og Hit Groep in solidum og solidarisk en bøde på 5 056 500 EUR, dels Hit Groep en bøde på 1 877 500 EUR.

Retsforhandlinger og parternes påstande

- 66 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 13. september 2010 har Nedri anlagt nærværende søgsmål.
- 67 Ved afgørelse af 6. juni 2011 har Retten anmodet Kommissionen om at fremlægge den anden ændringsafgørelse. Kommissionen har efterkommet denne anmodning den 16. juni 2011.
- 68 Nedri har ved skrivelse af 26. juli 2011 oplyst, at selskabet ikke ønsker at ændre sine anbringender som følge af vedtagelsen af den anden ændringsafgørelse.
- 69 Den skriftlige forhandling blev afsluttet den 15. december 2011 med Kommissionens indgivelse af et korrigerendum til duplikken.
- 70 Efter at sammensætningen af Rettens afdelinger er blevet ændret med virkning fra den 23. september 2013, er den refererende dommer blevet tilknyttet Sjetten Afdeling, og den foreliggende sag er følgelig blevet tildelt denne afdeling den 3. oktober 2013.
- 71 Den foreløbige rapport, som omhandlet i artikel 52, stk. 2, i Rettens procesreglement, af 2. maj 1991 blev forelagt Sjetten Afdeling den 8. november 2013.

- 72 Den 17. december 2013 har Retten som led i de foranstaltninger af 2. maj 1991 med henblik på sagens tilrettelæggelse, der er omhandlet i artikel 64 i Rettens procesreglement, stillet sagsøgeren et skriftligt spørgsmål vedrørende den eventuelle betydning af dom af 18. juli 2013, Schindler Holding m.fl. mod Kommissionen (C-501/11 P, Sml., EU:C:2013:522), for det første søgsmålsanbringende. Sagsøgeren har besvaret spørgsmålet.
- 73 Ved skrivelse af 30. januar 2014 har Nedri frafaldet sit første søgsmålsanbringende om tilsidesættelse af artikel 101 TEUF og af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 samt af begrundelsespligten.
- 74 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten den 14. maj 2014 besluttet at indlede den mundtlige forhandling.
- 75 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret de skriftlige og mundtlige spørgsmål fra Retten i retsmødet den 27. juni 2014.
- 76 Nedri har nedlagt følgende påstande:
- Den anfægtede afgørelses artikel 1, nr. 9), annulleres hvad angår den periode, med hensyn til hvilken der rejses tvivl om Hit Groeps ansvar.
 - Den anfægtede afgørelses artikel 2, nr. 9), annulleres hvad angår størrelsen af den bøde, som selskabet er blevet pålagt.
 - Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.
- 77 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:
- Frifindelse.
 - Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

- 78 Nedri har fremsat to anbringender til støtte for sin annullationspåstand.
- 79 Nedri har for det første gjort gældende, at Kommissionen tilsidesatte artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, retningslinjerne af 2006 samt lighedsprincippet, proportionalitetsprincippet og begrundelsespligten, da den anvendte et loft på 10% af omsætningen i det foregående regnskabsår på selskabets omsætning for 2009, selv om Kommissionen burde have anvendt dette loft på selskabets omsætning for 2002.
- 80 Nedri har for det andet anført, at Kommissionen tilsidesatte dels samarbejdsmeddelelsens punkt 23, dels begrundelsespligten, da den kun indrømmede selskabet en bødenedsættelse på 25% i stedet for en nedsættelse på 30%.

Det første anbringende om tilsidesættelse af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, af retningslinjerne af 2006 og af lighedsprincippet, proportionalitetsprincippet og begrundelsespligten, idet Kommissionen anvendte et loft på 10% på regnskabsåret 2009 og ikke på regnskabsåret 2002 ved beregningen af størrelsen af den bøde, som Nedri blev pålagt

Den anfægtede afgørelse

- 81 Det fremgår af 1063. betragtning ff. til den anfægtede afgørelse, at Kommissionen fandt, at der ved fastsættelsen af loftet på 10% af omsætningen i artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 skulle tages hensyn til omsætningen for regnskabsåret 2009, hvilket Nedri bestred, idet selskabet var af den opfattelse, at Kommissionen burde have anvendt regnskabsåret 2002, som var det sidste år, hvor selskabet havde deltaget i overtrædelsen.

Parternes argumenter

- 82 Nedri har i det væsentlige anført, at det var med urette, at Kommissionen anvendte loftet på 10% af omsætningen for regnskabsåret 2009 og forkastede selskabets anmodning om i den forbindelse at anvende regnskabsåret 2002. Det er selskabets opfattelse, at Kommissionen herved tilsidesatte artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, retningslinjerne af 2006, herunder navnlig punkt 32 heri, samt lighedsprincippet og proportionalitetsprincippet.
- 83 Ifølge sagsøgeren følger det af dom af 7. juni 2007, Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen (C-76/06 P, Sml., EU:C:2007:326, præmis 20 og 25), at når der indtræder væsentlige ændringer vedrørende virksomhedens økonomiske situation mellem den periode, hvor overtrædelsen blev begået, og tidspunktet for vedtagelsen af den afgørelse, hvorved virksomheden pålægges en bøde, skal der tages hensyn til den reelle økonomiske situation i den periode, i løbet af hvilken overtrædelsen blev begået.
- 84 Selskabets omsætning i 2009 afspejler på ingen måde et afsluttet regnskabsår med normal økonomisk aktivitet i en periode på 12 måneder, og den afspejler ikke selskabets reelle økonomiske situation i den periode, i løbet af hvilken overtrædelsen blev begået.
- 85 Nedris omsætning udgjorde 31 641 636 EUR i 2001 og 69 345 000 EUR i 2009. Denne udvikling skyldtes dels en stor stigning i prisen på råmaterialer, dels at WDI havde genoptaget sine aktiviteter i sektoren for forspændingsstål i samme periode.
- 86 Selskabet har anført, at der derfor indtrådte væsentlige ændringer med hensyn til virksomhedens økonomiske situation mellem den periode, i løbet af hvilken overtrædelsen blev begået, og tidspunktet for vedtagelsen af den endelige afgørelse, og at disse ændringer begrundede, at Kommissionen skal henvise til det sidste regnskabsår i overtrædelsesperioden, dvs. 2002.
- 87 Det er endvidere sagsøgerens opfattelse, at eftersom selskabet alene fremstiller ét produkt, bliver det pålagt en meget hårdere sanktion end store virksomheder med en bredere vifte af aktiviteter.
- 88 Kommissionen er ikke enig i denne argumentation.

Rettens bemærkninger

– Principperne

- ⁸⁹ Ifølge artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 kan Kommissionen ved beslutning pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger bøder, hvis de forsætligt eller uagtsomt overtræder artikel 101 TEUF eller 102 TEUF. Bøden kan for hver af de virksomheder, som har deltaget i overtrædelserne, ikke overstige 10% af den samlede omsætning i det foregående regnskabsår.
- ⁹⁰ Domstolen har præciseret, at det i artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 fastsatte loft vedrørende omsætningen har til formål at undgå, at de af Kommissionen pålagte bøder er urimelige i forhold til den pågældende virksomheds størrelse (dom *Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen*, EU:C:2007:326, præmis 24).
- ⁹¹ Der er således tale om en øvre grænse, der finder ensartet anvendelse på samtlige virksomheder, som er fastsat under hensyn til den enkelte virksomheds størrelse, og som har et formål, der adskiller sig fra og er selvstændigt i forhold til formålet med kriterierne vedrørende overtrædelsens grovhed og varighed. Den kan alene have den konsekvens, at det på grundlag af disse kriterier beregnede bødebæbeløb nedsættes til det maksimalt tilladte niveau. Anvendelsen af denne grænse indebærer, at den berørte virksomhed ikke betaler den bøde, der i princippet skulle betales efter en vurdering på grundlag af de nævnte kriterier (dom af 28.6.2005, *Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P og C-213/02 P, Sml., EU:C:2005:408, præmis 281-283).
- ⁹² Med andre ord er formålet med i artikel 23, stk. 2, at fastlægge et loft på 10% af omsætningen for hver virksomhed, der har deltaget i overtrædelserne, bl.a. at undgå at pålægge en bøde, der er højere end dette loft, som kan overskride virksomhedens betalingsevne på det tidspunkt, hvor den identificeres som ansvarlig for overtrædelserne, og hvor den pålægges en økonomisk sanktion af Kommissionen (dom af 4.9.2014, *YKK m.fl. mod Kommissionen*, C-408/12 P, Sml., EU:C:2014:2153, præmis 63).
- ⁹³ Hvad angår »det foregående regnskabsår« som omhandlet i artikel 23, stk. 2, andet afsnit, i forordning nr. 1/2003 henviser det i princippet til det senest afsluttede regnskabsår for den berørte virksomhed på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede afgørelse (dom af 28.4.2010, *T-456/05 og T-457/05, Gütermann og Zwicky mod Kommissionen*, Sml., EU:T:2010:168, præmis 80; jf. også i denne retning dom *Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen*, nævnt i præmis 83 ovenfor, EU:C:2007:326, præmis 32).
- ⁹⁴ Det følger imidlertid af såvel formålene med det system, som artikel 23, stk. 2, andet afsnit, i forordning nr. 1/2003 indgår i, som af den retspraksis, der er nævnt i præmis 92 ovenfor, at anvendelsen af loftet på 10% af omsætningen forudsætter dels, at Kommissionen råder over oplysninger om omsætningen for det sidste regnskabsår forud for tidspunktet for vedtagelsen af afgørelsen, dels at disse oplysninger repræsenterer et afsluttet regnskabsår med normal økonomisk aktivitet i en periode på 12 måneder (dom af 29.11.2005, *Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen*, T-33/02, Sml., EU:T:2005:428, præmis 38, og dom *Gütermann og Zwicky mod Kommissionen*, nævnt i præmis 93 ovenfor, EU:T:2010:168, præmis 95).
- ⁹⁵ Selv om det fremgår af dom *Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen*, nævnt i præmis 83 ovenfor (EU:C:2007:326, præmis 32), at Kommissionen med henblik på beregningen af bødeloftet i artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 i princippet skal tage hensyn til den omhandlede virksomheds omsætning i det sidste afsluttede regnskabsår forud for vedtagelsen af den afgørelse, hvorved bøden pålægges, følger det ikke desto mindre af den kontekst, hvori den lovgivning, som nævnte bestemmelse er en del af, indgår, og af de mål, der forfølges med denne lovgivning, at når omsætningen i det regnskabsår, der går forud for vedtagelsen af kommissionsafgørelsen, ikke

repræsenterer et afsluttet regnskabsår med normal økonomisk aktivitet i en periode på 12 måneder, og således ikke giver nogen anvendelig indikation for den pågældende virksomheds reelle økonomiske situation og det passende niveau for den bøde, der bør pålægges denne virksomhed, kan der ikke tages hensyn til nævnte omsætning med henblik på fastsættelsen af bødeloftet. I sidstnævnte, helt exceptionelle, tilfælde er Kommissionen forpligtet til med henblik på beregningen af bødeloftet at henvise til det sidste afsluttede regnskabsår med normal økonomisk aktivitet (dom af 12.12.2012, 1. garantovaná mod Kommissionen, T-392/09, EU:T:2012:674, præmis 86, som efter appel blev stadfæstet ved dom af 15.5.2014, 1. garantovaná mod Kommissionen, C-90/13 P, EU:C:2014:326).

- 96 Såfremt regnskabsåret f.eks. er afsluttet, før afgørelsen blev vedtaget, men den pågældende virksomheds årsregnskaber endnu ikke er udarbejdet eller endnu ikke er meddelt Kommissionen, er denne berettiget eller endog forpligtet til at benytte den omsætning, der er opnået i løbet af et tidligere regnskabsår, når den anvender artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003. Ligeledes bemærkes, at såfremt en virksomhed på grund af omorganisering eller ændring af regnskabspraksis for det sidste regnskabsår fremlægger regnskaber, der vedrører en periode på mindre end 12 måneder, er Kommissionen berettiget til at lægge den omsætning til grund, der er opnået i et tidligere afsluttet regnskabsår, når den anvender denne bestemmelse. Dette gælder også, hvis den pågældende virksomhed ikke har haft nogen omsætning i det sidste regnskabsår før vedtagelsen af Kommissionens afgørelse (dom Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen, nævnt i præmis 94 ovenfor, EU:T:2005:428, præmis 39, stadfæstet ved dom Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen, nævnt i præmis 83 ovenfor, EU:C:2007:326, præmis 27 og 30).
- 97 Det er imidlertid blevet fastslået, at det hvad angår en sagsøgers argument om, at selskabets samlede omsætning i et bestemt år er »kunstig høj« på grund af en angivelig betydelig stigning i prisen på et råmateriale, var tilstrækkeligt at anføre, at en sådan omstændighed, hvis den måtte anses for godtgjort, ikke var til hinder for en hensyntagen til en sådan omsætning med henblik på beregning af bødeloftet. Det kan således udledes af retspraksis, at der med henblik herpå kan tages hensyn til en virksomheds omsætning, selv om den afviger betydeligt fra omsætningen i tidligere regnskabsår, hvis den svarer til et afsluttet regnskabsår, i løbet af hvilket der reelt har fundet økonomisk aktivitet sted. Det skal herved præciseres, at henvisningen i retspraksis til »et afsluttet regnskabsår med normal økonomisk aktivitet« tilsigter at udelukke en hensyntagen til et regnskabsår, i løbet af hvilket den omhandlede virksomhed var i færd med at bringe sine operationer til ophør, selv om al økonomisk aktivitet endnu ikke er ophørt, og mere generelt til et regnskabsår, i løbet af hvilket den omhandlede virksomheds adfærd på markedet ikke svarede til adfærden for en virksomhed, der udøver økonomisk aktivitet i almindelig forstand. Til gengæld betyder den omstændighed alene, at omsætningen eller overskuddet i et bestemt regnskabsår er betydeligt lavere eller højere, end omsætningen eller overskuddet for tidligere år, ikke, at det pågældende regnskabsår ikke udgør et afsluttet regnskabsår med normal økonomisk aktivitet (dom af 12.12.2012, Almamet mod Kommissionen, T-410/09, EU:T:2012:676, præmis 253).
- 98 Det følger desuden af fast retspraksis, at den begrundelse, som kræves i henhold til artikel 296 TEUF, skal tilpasses karakteren af den pågældende retsakt og klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at den kompetente ret kan udøve sin prøvelsesret. Det nærmere indhold af begrundelseskravet skal fastlægges i lyset af den konkrete sags omstændigheder, navnlig indholdet af den pågældende retsakt, indholdet af de anførte grunde samt den interesse, som retsaktens adressater samt andre, der må anses for umiddelbart og individuelt berørt af retsakten, kan have i begrundelsen. Det kræves ikke, at begrundelsen angiver alle de forskellige relevante faktiske og retlige momenter, da spørgsmålet, om en afgørelses begrundelse opfylder kravene efter artikel 296 TEUF, ikke blot skal vurderes i forhold til ordlyden, men ligeledes til den sammenhæng, hvori den indgår, samt under hensyn til alle de retsregler, som gælder på det pågældende område (dom af 2.4.1998, Kommissionen mod Sytraval og Brink's France, C-367/95 P, Sml., EU:C:1998:154, præmis 63, af 30.9.2003, Tyskland mod Kommissionen, C-301/96, Sml., EU:C:2003:509, præmis 87, og af 22.6.2004, Portugal mod Kommissionen, C-42/01, Sml., EU:C:2004:379, præmis 66).

99 Hvad angår proportionalitetsprincippet bemærkes, at det følger af Domstolens faste praksis, at dette princip indebærer, at EU-institutionernes retsakter ikke må gå videre, end hvad der er nødvendigt og passende for gennemførelsen af det formål, der lovligt tilstræbes med den omhandlede lovgivning, hvorved det forudsættes, at såfremt det er muligt at vælge mellem flere egnede foranstaltninger, skal den mindst indgribende foranstaltning vælges, og byrderne må herved ikke være uforholdsmæssige i forhold til de tilsigtede mål (jf. dom af 17.10.2013, Schaible, C-101/12, Sml., EU:C:2013:661, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).

– Spørgsmålet, om det første anbringende er velbegrunderet

100 Nedri har i den foreliggende sag nærmere bestemt gjort gældende, at selskabets struktur i perioden 2002 til 2009 havde ændret sig, at selskabets omsætning var steget, og at disse omstændigheder kan begrunde, at det ikke er regnskabsåret 2009, der tages i betragtning for at fastsætte loftet på 10% af omsætningen, i det omfang det ikke afspejler selskabets reelle økonomiske situation i den periode, i løbet af hvilken overtrædelsen blev begået (dvs. 1987-2002).

101 Det må fastslås, at Nedris omsætning for regnskabsåret 2009 svarer til »den samlede omsætning i regnskabsåret forud for« vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, og at det svarer til et afsluttet regnskabsår, i løbet af hvilket sagsøgeren reelt udøvede økonomisk aktivitet, hvilket sagsøgeren i øvrigt ikke har bestridt.

102 På baggrund af den praksis fra Retten, der er nævnt i præmis 93 og 97 ovenfor, er Nedris argumenter vedrørende dels de strukturelle ændringer, som selskabet havde undergået, dels forhøjelsen af selskabets omsætning i perioden 2002 til 2009 uden relevans, idet disse forhold ikke udgør usædvanlige omstændigheder, der kan begrunde, at Kommissionen henviser til en omsætning for et regnskabsår, der ligger før regnskabsåret 2009.

103 Det skal i denne forbindelse fastslås, at den omstændighed, at WDI har genoptaget aktiviteter i sektoren for forspændingsstål, ikke, henset til den retspraksis, der er nævnt i præmis 96 ovenfor, udgør en usædvanlig omstændighed, som ville have kunnet begrunde, at Kommissionen henviser til et andet regnskabsår end det regnskabsår, som går forud for vedtagelsen af den anfægtede afgørelse.

104 Hvad angår sagsøgerens argumentation vedrørende præmis 25 i dom Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen, nævnt i præmis 83 ovenfor (EU:C:2007:326), og hvorefter der burde have været taget hensyn til en omsætning, som afspejler selskabets reelle økonomiske situation »i den periode, i løbet af hvilken overtrædelsen blev begået«, hvilket ville resultere i, at der skal ses bort fra ethvert regnskabsår, som ligger efter denne periode, må det konstateres, at en sådan fortolkning ville resultere i, at der systematisk ses bort fra retspraksis vedrørende artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, hvorefter der, medmindre der foreligger usædvanlige omstændigheder, skal henvises til den samlede omsætning i det regnskabsår, som går forud for vedtagelsen af den anfægtede afgørelse. Der er ingen holdepunkter i dom Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen, nævnt i præmis 83 ovenfor (EU:C:2007:326), for at antage, at Domstolen har haft til hensigt at fravige denne faste praksis. Det må tværtimod konstateres, at denne retspraksis klart bekræftes i præmis 30 og 41 i dom Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen, nævnt i præmis 83 ovenfor (EU:C:2007:326). Præmis 25 i Domstolens dom skal derfor læses på baggrund af de konkrete omstændigheder i denne sag og ikke som indebærende en generel fravigelse af bestemmelserne i artikel 23, stk. 2, andet afsnit, i forordning nr. 1/2003 og af fortolkningen af disse i retspraksis.

105 Det skal følgelig konkluderes, Kommissionen ikke begik en fejl, da den henviste til sagsøgerens omsætning for 2009, som var det år, som den i overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt i præmis 93 og 97 ovenfor, skulle tage hensyn til.

106 Kommissionen tilsidesatte følgelig ikke artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003.

- 107 Det følger heraf, at Kommissionen ikke tilsidesatte proportionalitetsprincippet, da den henviste til regnskabsåret 2009 med henblik på beregningen af loftet på 10% i artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, eftersom den, som den havde pligt til, tog hensyn til sagsøgerens sidste afsluttede regnskabsår med normal økonomisk aktivitet i en periode på 12 måneder.
- 108 Endelig skal klagepunktet om en manglende begrundelse forkastes, eftersom 1063. betragtning ff. til den anfægtede afgørelse indeholder en forståelig redegørelse for, hvorfor Kommissionen henviste til sagsøgerens omsætning for 2009.
- 109 Det første anbringende skal derfor forkastes.

Det andet anbringende om tilsidesættelse af samarbejdsmeddelelsens punkt 23 og af begrundelsespligten, idet Kommissionen burde have indrømmet sagsøgeren en bødenedsættelse på 30% og ikke på 25%

Den anfægtede afgørelse

- 110 Det fremgår af 1082.-1087. betragtning til den anfægtede afgørelse, at Kommissionen, henset til Nedris samarbejde, fandt, at selskabet kunne indrømmes en bødenedsættelse på 25%.

Parternes argumenter

- 111 Nedri har anført, at idet selskabet var den anden virksomhed, der opfyldte kravene i samarbejdsmeddelelsens punkt 21, havde det ret til en bødenedsættelse på 30%.
- 112 Nedri har for det første anført, at selskabet fremlagde de beviser, som selskabet rådede over, den 23. oktober 2002, dvs. lidt mere end en måned efter kontrolundersøgelserne, som fandt sted den 19. og den 20. september 2002. Kommissionen fandt, at selskabet havde bidraget til proceduren på et tidligt tidspunkt (1087. betragtning til den anfægtede afgørelse). Selskabet supplerede desuden dets anmodning om bødenedsættelse den 29. marts 2004.
- 113 Det er for det andet Nedris opfattelse, at Kommissionen har anerkendt, at de meget omfattende og detaljerede oplysninger, som selskabet fremlagde – og som vedrørte samtlige paneuropæiske arrangementer og navnlig club Zurich, det skandinaviske marked, herunder Addtek, og club Europe – havde en betydelig merværdi (1084. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 114 Nedri er imidlertid for det første af den opfattelse, at detaljeniveauet og omfanget af disse oplysninger, henset til den måde, hvorpå Kommissionen i den anfægtede afgørelse har sammenstillet de fremlagte oplysninger, ikke fremgår fuldt ud.
- 115 Selskabet er for det andet af den opfattelse, at det var med urette, at Kommissionen i 1085. betragtning til den anfægtede afgørelse fandt, at de oplysninger, som var blevet fremlagt vedrørende tildelingen af kunder og af kvoter på det tyske marked, ikke i væsentligt omfang havde bidraget til forståelsen eller konstateringen af overtrædelsen. Ifølge Nedri var selskabet således det første selskab, der gav oplysninger af værdi vedrørende drøftelserne i club Europe angående tildelingen af kunder og af kvoter på det tyske marked. Selskabet har præciseret, at det også fremlagde beviser for et stort antal møder vedrørende tildelingen af kunder. De oplysninger, som Kommissionen har fået om det tyske marked, og som er omhandlet i fodnote 354-357 i den anfægtede afgørelse, stammer fra dokumenter fra Nedri. Ifølge dette selskab ville Kommissionen uden disse dokumenter kun have kunnet bevise afholdelsen af enkelte møder, hvilket Kommissionen ifølge sagsøgeren ikke har tilbagevist i 1085. betragtning til den anfægtede afgørelse. Nedri har endvidere anført, at Kommissionen heller ikke har underbygget dens vurdering af, at disse oplysninger ikke have en betydelig merværdi.

- 116 Endelig har Nedri anført, at de adskillige henvisninger i den anfægtede afgørelse til selskabets besvarelse af begæringerne om oplysninger, til selskabets anmodning om bødenedsættelse, til de supplerende oplysninger, som er blevet fremlagt under undersøgelsen, og til de bekræftelser af Kommissionens antagelser, som selskabet har kunnet give (1082. og 1087. betragtning til den anfægtede afgørelse), viser et omfattende og vedvarende samarbejde fra selskabets side.
- 117 Det var dermed ifølge Nedri med urette, at selskabet kun fik en nedsættelse på 25% og ikke på 30%.
- 118 Kommissionen har bestridt denne argumentation.

Rettens bemærkninger

- 119 Følgende fremgår af samarbejdsmeddelelsens punkt 20.

- »20. Virksomheder, der ikke opfylder betingelserne i [afsnittet vedrørende bødefritagelse], kan være berettiget til en nedsættelse af bøder, de ellers ville være blevet pålagt.
21. For at være berettiget hertil skal en virksomhed forsyne Kommissionen med bevismateriale vedrørende den formodede overtrædelse, som repræsenterer en betydelig merværdi i forhold til det bevismateriale, Kommissionen allerede er i besiddelse af, og bringe sin deltagelse i den formodede ulovlige aktivitet til ophør senest på det tidspunkt, hvor den fremlægger bevismaterialet.
22. Begrebet »merværdi« betegner, i hvor høj grad det fremlagte bevismateriale i sig selv og/eller på grund af sin detailrigdom styrker Kommissionens muligheder for at bevise de pågældende forhold. I sin vurdering vil Kommissionen normalt anse skriftligt bevismateriale, der stammer fra det tidsrum, som forholdene vedrører, for at have større værdi end bevismateriale, der fremkommer senere. Bevismateriale, der er direkte relevant for de pågældende forhold, vil ligeledes normalt blive anset for at have større værdi end bevismateriale, som kun har indirekte relevans.
23. Kommissionen afgør i de endelige beslutninger, der vedtages ved afslutningen af den administrative procedure:
- a) om det bevismateriale, som en virksomhed fremlagde på et bestemt tidspunkt, repræsenterede en betydelig merværdi i forhold til det bevismateriale, som Kommissionen var i besiddelse af på samme tidspunkt
 - b) hvor stor en nedsættelse en virksomhed vil få fordel af vil blive fastsat som følger på grundlag af den bøde, der ellers ville være blevet pålagt:

[...] Anden virksomhed, der opfylder punkt 21: [...]: en nedsættelse på 20-30% [...]

For at kunne fastsætte nedsættelsens størrelse indenfor hver af disse grupper vil Kommissionen tage tidspunktet for fremlæggelsen af det fremlagte bevismateriale, som falder ind under betingelserne fastlagt under [punkt] 21, i betragtning, foruden hvorvidt det repræsenterer betydelig merværdi. Kommissionen kan også tage omfanget og varigheden af samarbejde tilvejebragt af virksomheden efter datoen for fremlæggelsen i betragtning.

Det gælder endvidere, at såfremt en virksomhed indsender bevismateriale vedrørende forhold, som Kommissionen ikke tidligere har haft kendskab til, og som er af direkte betydning for alvoren eller varigheden af det formodede kartel, tager Kommissionen ikke disse elementer i betragtning, når den fastsætter en eventuel bøde, som skal pålægges den virksomhed, der har indsendt dette bevismateriale.«

- 120 Det tilkommer således Kommissionen med henblik på fastsættelsen af den nedsættelse, som den anden virksomhed, der opfylder samarbejdsmeddelelsens punkt 21, har ret til, at tage hensyn til det tidspunkt, hvor beviserne er blevet fremsendt og deres grad af merværdi. Kommissionen kan ligeledes tage hensyn til omfanget af og kontinuiteten i virksomhedens samarbejde fra tidspunktet for virksomhedens bidrag, men den har ikke pligt hertil.
- 121 Det må i den foreliggende sag fastslås, at Kommissionen tog hensyn til det tidspunkt, hvor Nedris bidrag fandt sted (1082. og 1087. betragtning til den anfægtede afgørelse), og den bedømte graden af merværdi af de beviser, som sidstnævnte fremlagde (1082.-1085. betragtning til den anfægtede afgørelse). Den tog også hensyn til omfanget af og kontinuiteten i Nedris samarbejde fra tidspunktet for selskabets bidrag (1087. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 122 Klagepunktet om en manglende begrundelse af den anfægtede afgørelse skal derfor uden videre forkastes.
- 123 Det bemærkes desuden, at samarbejdsmeddelelsens punkt 23 bestemmer, at den anden virksomhed, der opfylder meddelelsens punkt 21, kan indrømmes en nedsættelse på 20-30%, og at nedsættelsen inden for dette interval bestemmes ud fra de tre kriterier, der er nævnt i præmis 120 ovenfor.
- 124 Den omstændighed, at Nedri samarbejdede på et tidligt tidspunkt, graden af merværdi af de fremlagte beviser og en eventuel hensyntagen til omfanget af selskabets samarbejde efter dets bidrag, er kumulative kriterier, der vægtes ud fra konteksten for og omstændighederne i den konkrete sag, og som kan resultere i en nedsættelse på mellem 20 og 30% af bødens størrelse.
- 125 Hvad angår Kommissionens anvendelse af disse forskellige kriterier skal det for det første med hensyn til bedømmelsen af det tidspunkt, hvor Nedri fremlagde disse oplysninger, bemærkes, at selskabets anmodning om bødenedsættelse blev indgivet en måned efter kontrolundersøgelserne.
- 126 Nedris samarbejde fandt således sted på et tidligt tidspunkt i den administrative procedure – hvilket Kommissionen desuden har anerkendt i den anfægtede afgørelse (1087. betragtning) – men ikke desto mindre fandt det ikke sted umiddelbart efter kontrolundersøgelserne til forskel fra eksempelvis ITC's samarbejde.
- 127 Kommissionen har imidlertid ret til at tage hensyn til sådanne faktiske omstændigheder i forbindelse med dens vurdering af den procentvise nedsættelse, som den kan indrømme en virksomhed, der ansøger om bødenedsættelse på grund af dens samarbejde.
- 128 Hvad for det andet angår merværdien af Nedris bidrag skal det for det første konstateres, at Kommissionen tog hensyn til den omstændighed, at de oplysninger, som selskabet gav, vedrørte hele det paneuropæiske arrangement, og navnlig club Zurich, på det skandinaviske marked, herunder Addtek, og club Europe, og at Kommissionen anerkendte den betydelige merværdi af disse beviser. Dette fremgår således af 1082.-1084. betragtning til den anfægtede afgørelse.
- 129 Hvad dernæst angår Nedris argumenter vedrørende det tyske marked fandt Kommissionen i det væsentlige, at disse oplysninger ikke havde bidraget væsentligt til forståelsen eller konstateringen af overtrædelsen, og at deres merværdi derfor ikke var betydelig.

- 130 Det må imidlertid konstateres, at sagsøgeren over for denne vurdering blot har anført, at selskabet var den første virksomhed, som havde fremlagt beviser for Kommissionen vedrørende dette spørgsmål, at disse beviser vedrørte et stort antal møder vedrørende tildelingen af kunder, og at Kommissionen uden disse ikke kunne have bevist, at nogle af disse møder var blevet afholdt.
- 131 Selskabet har imidlertid ikke godtgjort, hvorfor det af Kommissionen anførte om, at fordelingen af kunder på det tyske marked blot udgør et eksempel blandt flere på en sådan fordeling, som beskrevet i afsnit 9.1.3.6 i den anfægtede afgørelse, og beviserne fremlagt i den forbindelse har således kun en relativ merværdi.
- 132 Det må lægges til grund, at de beviser, som Nedri har fremlagt, og som har gjort det muligt at fastslå, at der er blevet afholdt visse møder i club Europe vedrørende en af komponenterne på det geografiske marked, der blev koordineret i forbindelse med denne club, dvs. det tyske marked (selskabet har i den forbindelse henvist til 220. betragtning – og fodnote 354 – samt 223. betragtning – og fodnote 357 – til den anfægtede afgørelse), ligeledes kun har en relativ merværdi. Endvidere har afholdelsen af et andet møde vedrørende dette marked kunnet fastslås ved de beviser, som et andet kartelmedlem har fremlagt (jf. 221. betragtning til og fodnote 354 og 355 i den anfægtede afgørelse), som Kommissionen med rette har anført.
- 133 For det tredje fremgår det af 1087. betragtning til den anfægtede afgørelse, at Kommissionen tog hensyn til Nedris senere samarbejde.
- 134 Det må, henset til det tidspunkt, hvor Nedris anmodning om bødenedsættelse blev indgivet, til merværdien af de oplysninger, som selskabet har fremlagt for Kommissionen, og til selskabets senere samarbejde, konkluderes, at Kommissionen ikke begik en fejl, da den fastsatte den nedsættelse af bødens størrelse, som selskabet skulle indrømmes, til 25%.
- 135 Det andet anbringende må derfor forkastes.
- 136 Sammenfattende bør Kommissionen frifindes i det hele.

Sagens omkostninger

- 137 I henhold til procesreglementets artikel 134, stk. 1, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Sagsøgeren har tabt sagen og pålægges derfor at betale sagens omkostninger i overensstemmelse med Kommissionens påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Sjette Afdeling):

- 1) Europa-Kommissionen frifindes.**
- 2) Nedri Spanstaal BV bærer sine egne omkostninger og betaler Kommissionens omkostninger.**

Frimodt Nielsen

Dehousse

Collins

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. juli 2015.

Underskrifter

Indhold

Tvistens genstand	1
Tvistens baggrund	4
Den sektor, som er genstand for proceduren	4
Produktet	4
Udbudsstrukturen	5
Efterspørgselsstrukturen	5
Samhandlen i EU og i EØS	5
Nedri og dets moderselskab Hit Groep	5
Den administrative procedure	6
Den første anmodning om bødenedsættelse og bødefritagelse, som er fremsat af DWK, og som blev imødekommet	6
Kontrolundersøgelser og begæringer om oplysninger	6
Andre anmodninger om bødenedsættelse og Kommissionens svar	7
Indledning af proceduren og klagepunktsmeddelelsen	8
Aktindsigt og høring	8
Supplerende begæringer om oplysninger	8
Den anfægtede afgørelse	8
Club Zurich og regionale aftaler	9
Club Europe og regionale aftaler	10
Retsforhandlinger og parternes påstande	11
Retlige bemærkninger	12
Det første anbringende om tilsidesættelse af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, af retningslinjerne af 2006 og af lighedsprincippet, proportionalitetsprincippet og begrundelsespligten, idet Kommissionen anvendte et loft på 10% på regnskabsåret 2009 og ikke på regnskabsåret 2002 ved beregningen af størrelsen af den bøde, som Nedri blev pålagt	13
Den anfægtede afgørelse	13
Parternes argumenter	13
Rettens bemærkninger	14

– Principperne	14
– Spørgsmålet, om det første anbringende er velbegrundet	16
Det andet anbringende om tilsidesættelse af samarbejdsmeddelelsens punkt 23 og af begrundelsespligten, idet Kommissionen burde have indrømmet sagsøgeren en bødenedsættelse på 30% og ikke på 25%	17
Den anfægtede afgørelse	17
Parternes argumenter	17
Rettens bemærkninger	18
Sagens omkostninger	20